

két közös vonása tűnik szemünkbe: kitűnő megfigyelőképességük és emberszerető — no meg állatvédő — jó szívéük. És talán ez a két emberi jó tulajdonság a legnagyobb vonzóereje *Kittenberger* újabb kötetének, amely tárgyának általánosabb érdekénél és megkapó beállításánál fogva még az első köteténél is kedvezőbb fogadtatásra számíthat nemcsak a magyar, hanem a külföldi olvasóközönség körében is.

A kötetet a szerző — és részben ifj. vitéz *Horthy* István pompásan sikerült eredeti fölvételei díszítik.

Gaál István.

Gesztesi-Balogh Gábor: Katakizma.

Regény (Franklin-Társulat). A szerző kétkötetes, hatodfélszáz lapra terjedő művét regénynek nevezi. Távol áll tőlünk, hogy a regénynek valami elavult poétikai meghatározásához ragaszkodjunk, mely epizódokkal tarkított «egységes cselekvényt», kiszámított bonyodalmat s más egyebet követel a regénytől. A regény ösidők óta formátlan «műforma», amelybe minden képzelhető belezsufoltak: vallást, filozófiát, mindenféle más tudományt, művészetet, politikát, ipart, kereskedelmet, földművelést stb. A regény az emberi kultúra és élet minden megnyilvánulását magába olvaszthatja mint anyagot, csak legyen tehetség az írójában, hogy anyagát művészileg alakítsa, amit sokféleképen tehet.

Szerző a háborút választja tárgyaúl és anyagául, ami a rengeteg háborús regény után nem csekély bátorságra és vállalkozó szellemre vall. Kérdés: hoz-e valami újat ezen a téren s van-e elég művészi alakító ereje.

Megállapíthatjuk, hogy szerzőnk nem akarja összefoglaló, történelmi képét adni a háborúnak, nem csoportosítja anyagát erőszakosan valami tendencia kedvéért s nem költ regényes mesét, melynek háborús hátteret fest, hanem leírja a maga élményeit a trón-

örökös meggyilkolásától az októberi összeomlásig terjedő négy hosszú esztendő alatt.

Egy fiatalember lelki fejlődése a háború alatt, ez lehetne regényének magyarázó címe.

Hőse Miklós egy vagyonos, konzervatív, régi nemes család fia, aki a dzsentrí-osztálynak gondtalan életét éli. Megszerzi a jogi doktorátust s valami állást készül vállalni. Sokat utazott külföldön, sportol, fiatalos könyvműséggel lumpol cimboráival, szereti és élvezi az életet, de finomabb lelkű, mint a többiek s noha filozófia és vallás nem irányítja tetteit, mint az akkori legtöbb fiatalemberét, valami belső nyugtalansággal döbben rá élete ürességére s idegesen keresi az élet célját, értelmét, figyelmelelke titokzatosságát. Örül a háborúnak, mely majd ledönti az embereket egymástól elkülönítő sok válaszfalat s reméli, hogy annak forgatagában megismeri az embert, önmagát s az élet igazi lényegét.

Végigéli a háború minden derűs, fölemelő és minden borzalmas, lesújtó mozzanatát. Érdekes, színes képsorozatban tárja fel tömérdek élményét, lelkének százféle változó hangulatát s gondolatait, melyeket élményei keltenek benne.

Kötelességérzete, hazaszeretete, jó szíve, nemes altruizmusa rokonszenvesse teszik s így lelki vívódásait érdeklődéssel kísérjük.

Reflexiói néha közhelyszerűek s nem elég mélyek, élményei nem mind újak és érdekesekek, de becsületes nyíltsága, őszintesége, mellyel elmondja őket s romlatlan, jó magyar szíve megveszteget bennünket.

A háborúban elmúlik boldog, gondtalan ifjúsága, sok csalódás és kiábrándulás éri, a szomorú és tragikus összeomlás lesújtja. Az élet értelmét sem tudta megtalálni, csak egy vigasztaló gondolata van, hogy a háború céltalannak látszó, irtózatossá pusztítás

tisztítótűz volt, mely «közelebb hoz majd Istenhez».

Ez a konkluzió nem következik ugyan logikusan az előzményekből, de mégis némi derengő fényt vet hő-sünk további életútjára.

A fentebbiekben talán rá tudtam mutatni arra, hogy mi az új a regényben.

Másik kérdésünkre röviden azt felelhetem, hogy a fiatal szerző művészete még nem kiforrott. Emberábrázoló tehetsége gyenge. Regényében

szereplő alakjai, noha sokat beszél róluk, többnyire csak nevek maradnak. Azután hiányzik belőle az íróművész összefogó ereje, mely bőbeszédűségtől menten kevés szóval többet tud mondani, kevés vonással pregnánsabb képet tud rajzolni, mint sokkal és a stílusnak magasabb művészete. Fő dolog azonban az, hogy szerzőnk tehetséges, akit a világnézeti és lelki elmélyülés, tanulmány, meg a művészi gyakorlat jobb íróink sorába emelhet.

Szinnyei Ferenc.